

WAT GESCHIEDDE IN 1944.

De synodes der Gereformeerde kerken bezwoeren toen allen die het hooren wilden: „bindende leer der kerk blijkens de drie formulieren, blijkens 1905, blijkens het dankgebed na den doop enz. is het „houden voor wedergeboren” in de zin zoals Prof. Schilder het bestreden (heeft), dus in de zin van „houden voor reeds wedergeboren”. Daar tegen (mag) niets geleerd worden. Want dat zegt immers het bindend zijn. Daarmede (moet) elk in zijn leer volkomen in overeenstemming zijn.”²⁾

Uitdrukkelijk had de Synode vóórdien „met argumenten weerlegd de noodzakelijkheid der aanvulling van het begin (van de verklaring van 1905 — C. V.) met: of te wederbaren”.³⁾ Ja, zij had „de gedachte „houden voor wedergeboren of te wederbaren” als „ongereformeerd” „afgewezen”.⁴⁾

Dit „was de „boven-schriftuurlijke binding”, waartegen de bezwaarders terecht in verzet zijn gekomen”.⁵⁾

En daarna stelde de Synode den eisch van algeheele onderwerping aan haar besluiten. „Men had maar te verklaren of men instemde met de leer der kerk, zoals die neergelegd was in „houden voor wedergeboren (volmaakt verleden tijd)”. En ieder, die daartegen bezwaar hield, en niet beloven wilde niets daartegen te zullen leren, die werd geschorst. Geschorst als scheurmaker, omdat zij openlijk opponeerden tegen wat leer der kerk heette te zijn, en inderdaad (volgens de eerlijke uitleg van „1905” nl. — C. V.) niet meer was dan een duldbare mening. Daarom zijn alle schorsingen, die op die grond geschied zijn, onverantwoord geweest”.⁶⁾

WAT GESCHIEDDE MET CAND. SCHILDER?

Met alle kracht beweren thans synodale penvoerders, dat Cand. Schilder niet is geweerd omdat hij weigerde de kinderen der geloovigen voor reeds wedergeboren te houden en van de sacramenten niet beleeft dat ze, als ze waarlijk sacramenten zijn, aanwezig geloof verzegelen.

Maar dat is een aperte leugen!

De classis Gorinchem wist wel beter en handelde dienovereenkomstig. En deze classis „met haar hoge gasten (Ds Meynen en Dr Kraan — C. V.) bestond niet uit een stelletje dwazen, heus niet. Reken dat ze wisten wat ze wilden! Zij hebben (er blijft geen andere mogelijkheid zelfs maar open) Cand. Schilder geweerd uit het ambt, omdat hij de uitspraken der Synode niet aanvaardde in die zin die hij eraan hechtte, EN DIE DE CLASSIS, MET DE DEPUTATEN, ER OOK AAN HECHTTE ALS INHOUD EN BEDOELING VAN DEZE UITSPRAKEN VOLGENS DE SYNODE. Omdat hij niet in verband met de doop, die immers voor de geloovigen is en aan de geloovigen ook hun wedergeboren-zijn verzekert, van de kinderen wilde veronderstellen dat zij voor hun doop wedergeboren zijn”.⁷⁾

Zelfs de synode, die van Utrecht 1946, durfde evenwel den leugen aan, dat cand. Schilder niet om zijn afwijzing van veronderstelde wedergeboorte en een aanwezig-geloof verzegelend sacrament werd afgewezen.

Maar: „Zó staan de zaken: Cand. Schilder is óók geweerd uit het ambt, omdat hij niet aanvaardde, dat art. 33 N.G.B. eist te leren, dat de sacramenten aanwezig geloof bezegelen, wat één van de gronden is, waarom men bij de kinderen vóór de doop de wedergeboorte als aanwezig moet onderstellen”.⁸⁾

En nu bedient men zich wel, om van deze schandelijke zaak af te komen van het voorwendsel, dat wel de deputaten in de zaak-Cand. Schilder verkeerd spraken en handelden, maar dat de Synode daar niet verantwoordelijk voor is. Maar dat is niets anders dan „een listig verzonnen bakerpraatje om de zonden der Synode te bemantelen. Laat men dat bakerpraatje opbergen voor goed. Want men maakt er zich in het oog van God en van alle welkenkende mensen, die de zaak doorzien, verachtelijk mee”.⁹⁾

WAT GESCHIEDDE NA DE VRIJMAKING?

Toen de vrijmaking een feit werd, toonde de synode opeens een gansch ander aanzicht dan vroeger. Ze werd net zoo zacht en vriendelijk als ze vroeger hard en scherp was geweest. Ze werd ook zeer soepel in het toelaten van allerlei meningen en interpretaties van haar als goddelijke waarheid bezwoeren leerstellingen.

Geen wonder!

De Synode werd bang!

Het was „alleen de angst voor verdere scheuring (welke) de Synode opeens soepel maakte. Gelijc ook de Vervangingsformule, naar mijn stellige overtuiging, alleen kans van slagen had in onze kerken, omdat men „met de brokken in handen stond” en vreesde voor „nieuwe brokken”.¹⁰⁾

²⁾ pag. 30.

³⁾ pag. 29.

⁴⁾ pag. 42.

⁵⁾ pag. 37.

⁶⁾ pag. 22.

⁷⁾ pag. 48.

⁸⁾ pag. 61.

⁹⁾ pag. 63.

¹⁰⁾ pag. 26.

En zoo is het nog! Uit vrees voor nog grooter verlies aan zielen bleven synodes en kerken op dit angststandpunt staan. Ze lieten rustig of misschien ook wel onrustig toe, dat verzacht en verworpen werd wat ze eerst als waarheid Gods hadden bezwoeren.

„Ieder kan weten, dat in „Waarheid en Eenheid” de Vervangingsformule weken lang aan een ingrijpende, openlijke critiek blootstond. Die Vervangingsformule (welke officieel nog volstrekt bindend is — C. V.) wordt openlijk verklaard niet in overeenstemming te zijn met Schrift en Belijdenis”.¹¹⁾

Ieder kan constateeren „hoe allerlei „leerstellingen” waartegen men zich vóór de scheuring niet verweren kon op straffe van schorsing, vandaag zonder enige bemoediging in onze kerken mogen bestreden worden en hoe er praktisch een ruimte is, die veel verder gaat dan in 1943 zelfs maar begeerd werd”.¹²⁾

Om deze weersinwekkende onwaarsachtigheid te camoufleren gaat men er tegenwoordig over bazelen, dat die vrijgemaakten reeds vóór 1936 zulke gevaarlijke mensen waren, dat de synode toen van armoe wel moest „ingrijpen”.

Maar „terecht” zeggen dan vandaag de geschorsten met het oog op zulk geleuter: „laat men maar zeggen wat men wil waartegen het eigenlijk ging, wij zijn niet ter verantwoording geroepen over d w a l l e e r en niet wegens dwaalleer geschorst, maar wij zijn bovenschiftuurlijk gebonden aan een bovenschiftuurlijke mening en geschorst omdat wij, naar ons

AAN „BEZWAARDE BROEDERS”

Hoe lang nog, „broeder”, moet het duren, dit slechte spel met Gods gebod; te zeggen: „Ach, doof Gij de vuren die wij ontstaken. Slecht de muren, want wij, wij zijn onmachtig, God!”

Zal God Zijn welgevallen toonen aan 't volk, dat wederatrevend blijft gewillig in Zijn huis te wonen, en dat de lieflijkheid der zonen als broeders, uit zijn midden drijft?

Niet hun die zeggen: Heere, Heere! maar die daar doen des Vaders wil, zal God de ware wijsheid leeren om zich van 't kwade af te keeren, hen maken in verdrukking stil.

Staakt dan Uw roepen, bidden, streven, indien de daad te groot mocht zijn voor 't harde hart. Wilt gij niet beven voor Hem die oordeelt aller leven, zoo weet, dat niet slechts brood en wijn

tot Zijn gedachtenis gegeten U vrijspreekt van dit groote kwaad, want Gij, Gij hebt toch dit geweten: God zal Zijn kerk gehoorzaam heeten als zij in Zijn kracht weerstaat!

J. L. J.

goed recht en naar onze roeping, die binding niet erkennen. Daarom was onze schorsing wegens verzet tegen de leeruitspraak van 1942 onwettig”. En..... ze hebben, helaas, gelijk!

En het is dan ook volkomen te begrijpen, dat velen van hen tot in het diepst van hun ziel verontwaardigd zijn, wanneer ze, juist in de laatste maanden, nu de binding weer aan de orde gekomen is, in alle mogelijke bladen van onze kant lezen wat voor een gevaarlijke mensen, die nu vrijgemaakten, vóór 1936 al waren”.¹³⁾

WAT MOET THANS DE HAAGSCHE SYNODE DOEN?

Om die vraag te beantwoorden moet de schuld-vraag meedoogenloos scherp worden gesteld.

En dan „staat dit vast: „e n c r e e t is die scheuring gekomen ten gevolge van de bewuste bovenschiftuurlijke binding en haar onrechtmatige handhaving door schorsingen”.

Daarom ligt er op de synodalen „een grote schuld”. „Een schuld die roept om belijdenis ervan. En om bekering door het doen van de openlijke uitspraak, dat de schorsingen, gedaan op grond van verzet tegen die binding, niet gegrond waren”.¹⁴⁾

Zij mogen „geen rust hebben voor (hun) kerken hun aandeel aan de schuld ten aanzien van de scheuring erkennen hebben. Zoolang dat niet gebeurd is, voelen zij een vloek van Godswege op hun kerken rusten”.¹⁵⁾

Onder geen beding moet deze synode zooals haar voorgangers deden, alles goed praten! „Met hoogstens nog eens een verklaring, dat er wel „een betreurenswaardige aanleiding gegeven is tot misverstand”.

„Als dat gebeurt zal het werk van deze Synode op dit punt onvruchtbaar zijn. Want een verklaring in die zin zal aan beide kanten van de scheur geen enkele bevrediging kunnen geven.

¹¹⁾ pag. 25.

¹²⁾ pag. 90.

¹³⁾ pag. 75/6.

¹⁴⁾ pag. 78/9.

¹⁵⁾ pag. 91.

Zulk een verklaring betekent ten diepste zelfhandhaving”.¹⁶⁾

Nee, de Haagse synode moet een van beide doen. „Of eerlijk te erkennen dat er in 't verleden schuld ligt wegens te enge binding en wegens onverantwoorde schorsingen. Of, zonder formalistisch gecamoufleer en formalistisch zich vastklampen aan woorden, die slechts in schijn de onschuld der vroegere Synodes bewijzen, ik zeg óf: zó overtuigend, zó zakelijk, zó diepgaand aan te tonen dat er niet te eng gebonden is en niet onverantwoord geschorst, dat de conscientie der bezwaarders er „Amen” op zeggen moet, omdat nu eenmaal tegen de waarheid niet te strijden valt.

Het geschokte prestige onze Synodes kan alleen door een volkomen eerlijk en diepgaand ingaan op de zaken hersteld worden. En de vrees, dat door een schuldverkenning dat prestige lijden zal, is volmaakt ongegrond. In en buiten onze kerken zou dat prestige, niet alleen dat van onze Synodes maar ook dat van onze kerken, verrassend stijgen als er e i n d e l i j k eens zulk een schuldverkenning kwam”.¹⁷⁾

Voor al zal de synode duidelijk moeten uitspreken of er in de Geref. Kerken voor het standpunt van de „Verklaring van Gevoelen” der bezwaarders alle ruimte is. „En oordeelt de Synode, dat die ruimte er niet is, — men zegge het, wat ook de consequenties mogen zijn. WANT HET IS IMMOREEL, GELET OP AL DE KRASSE UITSPRAKEN EN DWINGENDE STRAFMAATREGELEN VAN HET VERLEDEN, VANDAAG OOGLUKEND TOE TE STAAN, WAT MEN EERDER ONDER BEDREIGING MET SANCTIES VERBOOD. ALS VANDAAG IN DE VERKLARING VAN GEVOELEN DE WAARHEID GODS INDERDAAD IN HET GEDRANG KOMT, HANDHAVE MEN DIE WAARHEID, ER KOME VAN WAT WIL. KOMT DIE WAARHEID GODS ER NIET DOOR IN HET GEDRANG, MEN SPREKE HET OPENLIJK UIT EN AANVAARDE DE CONSEQUENTIES VAN ZULK EEN UITSPRAAK OOK TEN AANZIEN VAN HET VERLEDEN”.

WAT MOETEN WIJ DOEN?

Zó staan en roepen Ds Schep en Ds Van Teylingen voor de poorten van de Haagse Synode.

Misschien werd de zonde, de onwaarsachtigheid en het geknoel waarmee de gesignaleerde synodes en kerken zich aan Christus' bruid vergrepen en zoo Gods toorn over zich gaande maakten, immer zoo scherp geteekend.

En het zó optreden van deze predikanten, dit hun publieke schrijven als zoodanig, onmaskert het onkerkelijke gedoe der laatste jaren zoo mogelijk nog meedoogenloos dan de inhoud van hun vernietigend geschrift.

Want: zoo kan men thans ongestraft spreken in de synodale wereld! Maar we vergeten niet, dat de pink van Ds Schep — hij schrijft n.b. publiek, dat de verbondsbeschouwing van Prof. Ridderbos een andere is dan die van de belijdenis — heel wat dikker is dan de lendenen van de meest „zondige” geschorste. Als Schilder de synodes met geeselen kastijde, toen deze predikanten het met schorpioenen.

Maar ze zullen geen last hebben! Let maar op! Want ten aanzien van het gansche geding van 1944 en ten aanzien van al wat er uit volgde struikelt in de synodalen kring het recht op de straten en is de elementaire waarheid en puurheid geheel en al zoek. De profetie is verdwenen. De zelfhandhaving viert hoogtij.

Laten nu allen, die den HEERE in oprechtheid vreezen hun taak verstaan. Laten ze met nóg meer kracht roepen, dat alleen berouw over en bekeering van het gepleegde kwaad redding kan brengen!

Alle vrome woorden welke gesproken worden zonder dat deze eisch wordt gesteld en gehoorzaamd zijn erger dan een vloek.

Laat daarom al het volk des HEEREN als met in machtig spreekkoor dit eene woord de gebonden kerken indreunen:

Doet de schorsingen onvoorwaardelijk weg!

Doet de leeruitspraken, die ge zelf elken dag verloochent, weg! Dat is de éénige boodschap, welke thans aan de kerken mag worden gebracht.

Wie deze boodschap niet, ja, wie niet alleen deze boodschap uitroept, vernaaft Christus, zijn kerk en niet minder zijn synodale broeders. C. V.

¹⁶⁾ pag. 91.

¹⁷⁾ pag. 93/4.

Theologische Hoogeschool

Het college van Hoogleraren maakt bekend:

1e, dat zij, die vóór het eerst als student aan de Theologische Hoogeschool wenschen te worden ingeschreven, op Vrijdag 30 September a.s. des morgens om 10 uur, in het gebouw van de Theol. Hoogeschool, Broederweg 15, worden verwacht. Overgelegd moeten worden:

a. hulstaatsexamen of eindexamen Gymnasium of Lyceum, b. getuigschrift van den kerkeraad.

2e, dat des middags van dienzelfden dag, om 2.30

uur, gelegenheid zal gegeven worden, ter inschrijving van nieuwe studenten en recensie van hen, die reeds eerder als student aan de Theol. Hoogeschool waren ingeschreven;

3e. voor inschrijving en recensie wordt vereischt het overleggen van de kwitantie collegegeld eerste helft cursus 1949/1950.

4e. Heeren studenten worden er aan herinnerd, dat een recensie ná 30 September slechts mogelijk is na betaling van een bedrag van f 10.—.

5e. dat des avonds om 8 uur de lessen zullen worden geopend door den pro-rector Prof. C. Veenhof.

Namens het college voornoemd,

C. VEENHOF, h.t. secretaris.

Theologische Hoogeschool-dag 1949

Het VOORLOOPIG (!) agendum voor den Theologischen Hoogeschool-dag op Woensdag 28 September a.s. kunt u vinden in het Reformatie-nr. van Vrijdag 10 September 1949.

De kaarten voor de Nieuwe Kerk, Broederkerk en Bovenkerk zijn heden alle verzonden. Willen allen, die een kaart hebben aangevraagd en deze hebben ontvangen voor één der genoemde kerken zoowel des morgens als des middags dezelfde kerk bezoeken? Getracht zal worden dat ieder toch dezelfde sprekers hoort. Laat voorts hen, voor wie nog geen kaart is aangevraagd, toch een toegangskaart aanvragen. Getracht zal worden ieder een behoorlijke zitplaats te geven. Aan allen, die een kaart hebben ontvangen wordt dringend aangeraden de plaatsen vroegtijdig te bezetten, daar anders de niet bezette plaatsen beschikbaar zijn voor hen, die geen kaart hebben aangevraagd. Enkele gereserveerde plaatsen moeten uiterlijk een kwartier tevoren worden bezet.

De broeders en zusters, die per autobus komen, moeten zoowel uit de richting Groningen, Friesland, Drenthe en Oostelijk Overijssel als uit de andere provincies uitstappen in de stad. Dit in tegenstelling met het vorig jaar. De verkeers-politie te Kampen zal nadere aanwijzingen geven.

Indien er nog broeders en zusters zijn, die logies moeten hebben, mogen wij wel heel dringend verzoeken om met het aanvragen niet te wachten tot de laatste dagen. Want dan is het onherroepelijk te laat. De broeders en zusters te Kampen zijn zeer gastvrij, maar willen toch gaarne tijdig weten of er logies noodig is of niet. We spreken dus af: mocht u logies noodig hebben, direct aanvragen bij den pedel, adres BROEDERWEG 15.

Op dit oogenblik (Vrijdagavond 9 September) zijn er al 102 (één honderd twee) bussen gemeld.

Aan de Heeren Studenten wordt nu reeds meegedeeld, dat zij Dinsdagavond 27 September om 5.45 uur worden verwacht in het gebouw van de Theologische Hoogeschool.

De onderwerpen, waarover de heeren Prof. Dr K. Schilder, Prof. B. Holwerda, Prof. C. Veenhof en Prof. Dr H. J. Jager tot u zullen spreken, worden nog nader bekend gemaakt.

Volgende week hoort u meer.

J. B.

NASCHRIJF. Even een gemoedelijk woordje hierbij. Er blijken onderscheiden bezoekers van den feestdag van vorig jaar te zijn, die zeggen: niet meer in die moede Bovenkerk met dat schitterende orgel, want, al is het nog zoo fijn onder die gewelven en onder dat machtige orgel, je kunt er niet allemaal de sprekers zien, en ook lang niet allemaal de goet horeen. We begrijpen dat aler heel goed. We hebben zelfs gedacht aan een militair gebouw, met heel veel ruimte, maar — ons werd verzekerd, dat het ministerie van oorlog geen permissie zou geven. En waar moeten we anders heen? Ik keer het blaadje om: is het niet prachtig, dat we die kathedraal — diesen Dom, hoorde ik een Duitse dame vóór den oorlog zeggen, en de Duitschers kennen heel wat op dat gebied — kunnen krijgen? Ja, maar: zien, en ja, maar: horeen. U hebt allemaal gelijk. Maar kom maar vast; en laat het u mogen bemoedigen, dat we naar den installateur van de luidspreker-installatie geweest zijn, en eens flink geklaagd hebben, en dat hij flink beterschap beloofd heeft. Het zou dit jaar beter worden met die luidsprekers. Niet vergeten: ik geloof niet, dat die kerk in eenige eeuw van ons volksbestaan zoo mudvol geweest is als verleden jaar. Kom maar: het elkaar zien is ook al goed, vooral voor hen, die des Zondags in een zaaltje zitten, en dan weer eens zien, met hun oogen, dat er nog zegen rust op een eenvoudige daad van gehoorzaamheid, van menschen, die zelf zondaren zijn als ieder ander, maar die eens om de kerk hebben gezegd: maar dit is gehoorzaam, en zoo moet het. Wat zijn ze blij geweest, die menschen van kleine plaatsjes, dat ze samen konden zingen. Ik heb een doove dame gekend, die toch in de kerk kwam: zien, en erbij zijn. Nou, en als je dan nog een enorm orgel kunt hooren, en over de hoofden kunt loopen..... Niet wegblijven voor die luidsprekers: geeft de kans aan de Kamper firma, om te toonen, dat de Kamper uien niet in Kampen gewassen zijn, doch ergens in Duitschland, zooals wijlen de heer Kok tot troost van mijn Kamper inboorlingen hart met de stukken bewezen heeft.

K. S.

„Afgezien”

(Ingezonden.)

Ook ik dacht altijd, dat termen als „afgezien van” of „afgedacht van” betekenden zooveel als „daargelaten voor het oogmerk” of „dit nu eens even buiten beschouwing gelaten”.

Sedert Dr Berkouwer zegt, dat je dan zooveel als het „wezen” loslaat en het „volle licht” afschermt, ben ik kritischer gaan lezen.

Voorbeeld.

Op dezelfde pagina van „De Reformatie” lees ik, dat Dr van der Stoep schrijft: „En wat ze (onze militairen in Indië, Vr.) voorts noodig hebben — nu afgedacht van de ambtelijke verzorging — is: een paar weken verlof, enz.”.

Nu moet ik daar toch lezen — volgens Dr Berkouwer — dat Dr van der Stoep die ambtelijke verzorging buiten het „volle licht” plaatst en dat een paar weken verlof het „wezen” van den nooddrift der militairen is.

Laten die dominee's-scribenten toch alsblijft op hun woorden gaan letten.

Oegstgeest.

JAC. VREEKEN.

„Eerst geloof en Geest”, „dan Doop”!?

Dr de Bondt, uit de dissertatie-v. d. Linde nog verder steun zoekende, legt daarna bij volgend citaat uit dit boek den vinger:

De regel kan dus niet anders zijn dan: „eerst geloof en Geest, dan de Hellige Doop, die ze verzegelt”.

Let wel, ook dit citaat dient nog steeds als toelichting op de bewering, dat de candidaat van 1944 zich „nog al van Calvin distancieerde”. Is dit citaatje voor het doel nog iets waard, dan zal het dus ook met betrekking tot den kinderdoop en den als kind gedoopten individu moeten betrekken:

de regel is — uitzonderingen daargelaten, moogt u dan met Polman er aan toevoegen..... — de regel is ook bij den kinderdoop alleen maar deze: eerst is geloof aanwezig en dus de H. Geest, die individueel den hand aan Christus legt, dan komt de H. Doop, die „ze”, d.w.z. dat aanwezige geloof en den aanwezigen H. Geest (IN den individu) verzegelt.

Als dat dus allemaal serieus is, dan wordt de conclusie: candidaat toch op één puntje mis. Groshelde toch nog — althans op één puntje — gedekt, Polman éénmaal toch bij Ridderbos in veilig gezelschap.

Maar als óók DIT citaatje nu eens mis mocht wezen,

Stil maar, we gaan Calvin opslaan.

Maar eerst even v. d. Linde zelf. In de onmiddellijke omgeving, waar dr de Bondt zoo nijver aan 't zoeken is, plaatste dr v. d. Linde, ja dezelfde, op even dezelfde bladzijde waar dr de Bondt ging overschrijven, volgend waarschuwingbord:

„Een „veronderstelde wedergeboorte” als grond tot den Heiligen Doop wordt hier wel zeer klaar afgewezen, omdat hij (Calvin) van een verborgen „zaad der wedergeboorte”, dat na jaren „kiemen” zou, zeker niet weten wil. We zijn hier in een andere gedachtenfeer dan bij Dr Kuyper”.

Even verder:

„Een „veronderstelde wedergeboorte” bedoelt Calvin hiermee toch niet”.

We vragen ons af, welke reden bij dr A. de Bondt mag geleefd hebben voor het niet doorgeven ook van deze citaten.

Temeer, omdat in het eerste van die twee zoeven genoemde duidelijk staat: **HIER**, d.w.z. nu net precies in die paar Calvin-citaten, die dr v. d. Linde hebben gebracht tot de bewering, welke door dr de Bondt wordt aangehaald, **HIER** wordt de veronderstelde wedergeboorte als grond tot den doop zeer klaar afgewezen. —

O ja, ik weet wel, wat de apologeten van de uitdrijvende synode zullen zeggen. Ze zullen antwoorden: ja, meneer, maar „onze mannen” hebben niet gezegd, dat de onderstelde wedergeboorte grond voor den doop is. Ze zelden alleen maar: onderstel haar als aanwezig.

Maar dan zouden wij antwoorden: Zeker, „uw mannen” hebben wel meer zoowel ja als neen gezegd. Maar nog altijd staat er: in Christus geheiligd (door individuele Geestesgave volgens „uw mannen”) en **DAAROM** gedoopt. Dus toch „grond voor den doop”, die onderstelde wedergeboorte. En tenslotte: volgens dr v. d. Linde wil Calvin niet als aanwezig verondersteld hebben wat naar Kuyper slechts „verborgen” zaad der wedergeboorte wezen zou.

Het gevalletje staat nog al wankel, dacht ik zoo.

Maar, 't is waar, we moeten nog de bewijspplaatsen hebben vóór het zinnetje, dat dr de Bondt vond bij dr v. d. Linde.

Hier zijn ze: C. R. 80, 222 en 7, 741, waarover hieronder.

K. S.

„Bifariam”. Maar geen vol-of-niet-vol-schema.

Eerst dan 80, 222. Toen ik de plaats opsloeg, om dr de Bondt tot het einde toe te volgen, en ze even doornam, was de eerste opwelling: 't is, alsof je Greijdanus weer hoort, zooals hij — waar ik niet bij was — in de synodale commissie aan de adviseurs der uitwerpende synode vertelde, dat ze de gereformeerde sacramentsbeschouwing eenvoudig niet kenden (wat later Groshelde's brief aan ds Waagmeester prompt kwam bewijzen), of, zooals hij — waar ik wel weer bij was — in de Nieuwe Kerk te Kampen na de vrijmaking de menschen toesprak over doop en verbond.

We zullen Calvin zelf maar laten spreken.

Hij heeft het, 80, 222, over Gal. 3:27: zooveel als **gij in Christus gedoopt wordt, deedt gij Christus aan**. Calvin hoort de menschen vragen: maar is dat niet te kras gezegd? De doop heeft toch niet altijd de gewenschte uitwerking? Men mag toch niet mir nichts dir nichts de genade des Geestes vastkoppelen aan het uiterlijke teeken? Stil maar, zegt Calvin tot die vragers, luister maar eens goed. „Bifariam”, op twee manieren, pleegt Paulus te spreken over de sacramenten.

[Nu hooren we de preekstoelbeschermers van 1944 in de Classis Den Haag mompelen: geef acht, dat zegt onze synode ook: volle doop, en niet volle doop. Antwoord: Kalmjes aan, even wachten nog.]

Calvin gaat verder: Als Paulus te maken heeft met hypocrieten, die prat gaan op de bloote teekenen, dan

legt Paulus het volle accent erop, dat zoo'n uiterlijk teeken toch maar in zichzelf ledig en geen knip voor den neus waard is [een teeken is immers niets zonder Woord, en 't Woord moet geloofd worden, wil Calvin zeggen]. En dan gaat Paulus storm loopen tegen zoo'n averechtsch vertrouwen van de hypocrieten. Maar — zoo vervolgt Calvin — als Paulus spreekt tot geloovigen, die naar Gods bevel de teekenen gebruiken [dat zijn dus geen kleine kinderen meer!], dan legt hij een verbinding tusschen teeken en betekende zaak [hij noemt die laatste weer: de „waarheid” van het teeken, art. 25 en 35 der Confessie, het woord, dat de synodale adviseurs plus de synode zelf zoo allerongelukkigat hebben verknogd in hun strijd tegen dien candidaat-van-toen]. Want dan [bij die geloovige gebruikers] is het hem er om te doen, dat er in die sacramenten geen bedriegelijke mooidonsnerij is, doch dat de uiterlijke ceremonie niet slechts afbeeldt, doch ook schenkt, wat ze afbeeldt. Vandaar dan ook, dat God zelf in de instellingswoorden de „waarheid” (de betekende zaak) verbindt aan de teekenen [zie maar Catechismus antwoord 73, 79].

Calvin kent zijn menschen, en vervolgt daarom: als nu iemand ons hier aan boord komt met de vraag, of dan niet door de zonde der menschen de ongelukkige toestand ontstaat, dat het sacrament niet is wat het afbeeldt, dan zullen we hem gemakkelijk van antwoord kunnen dienen [ja, hooren we een apologet der synode van '44 vragen: zal het nu komen: een volle doop als er geloof is, en anders een niet-volle doop? zal het Praeadvies nu gelijk krijgen? Even geduld hebben, 't pakt heel anders uit!]. Mis, zegt Calvin, heelemaal mis, wat die man daar net wpu zeggen. Ongeloovigen kunnen het nooit zóó scheef en schots aanleggen, of de sacramenten behouden hun natuur en kracht, al voelen zij — die ongeloovigen — dan ook geen enkel effect. Want de sacramenten bieden (!) aan goeden evenals aan boosen Gods genade aan (offerunt!), en niet bedriegelijk beloven (!) zij de genade van den H. Geest: de geloovigen zijn het, die hetgeen aangeboden (!) is, ook metterdaad ontvangen. De ongeloovigen zijn, doordat ze het verachten, zelf de oorzaak ervan, dat hetgeen hun toch aangeboden (!) was, hun in tegen deele ten voordeel is. Zoo kan Paulus tot de geloovigen zeggen, dat zij in den doop Christus hebben aangedaan (vgl. Rom. 5:6). Eenerzijds wordt zoo gewaakt tegen de dwaasheid, dat men op het teeken zou overdragen wat alleen in Gods handen ligt; en anderszijds behouden de sacramenten toch hun kracht; leegte en koude pronkstukken zijn het niet.

Me dunkt, deze plaats uit Calvin's werken heeft vrijwel niets te maken met wat dr de Bondt uit v. d. Linde wil aanvoeren. Er staat NIET, dat de H. Geest en het geloof als den individu geschonken worden „verzegeld”. Niets ervan, Alleen maar, dat bij den geloovige de beoefde goederen ook worden aangenomen en dan metterdaad komen. En dan staan er bovendien nog heel wat „anti-synodale” uitspraken in dit gedeelte.

Hoe weinig ook dr v. d. Linde zelf dr de Bondt aanleiding gaf om hier (!) zich bemoeid (!) te voelen in kwaliteit van apologet der candidatenwering, zóó als ze geschied is met al die theologische blunders, kan nog blijken uit wat dr v. d. Linde schrijft op dezelfde bladzijde als welke dr de Bondt blijkt gelezen te hebben: „Wanneer Biesterveld bij Calvin toch de veronderstelde wedergeboorte wil vinden en Honig dat zelfs een diepere gedachte van het Calvinisme noemt, moet een verwarring van volwassenen- en kinderdoop worden vastgesteld. Verondersteld wordt de wedergeboorte bij de volwassenendoop niet, daar ze gebleken is en moet zijn”. Aldus dr v. d. Linde.

K. S.

„Vroeg, laat, heel laat, bijna te laat

„De regel kan niet anders zijn dan: eerst geloof en Geest, dan de doop, die „ze” verzegelt”. Zoo schreef dr v. d. Linde, en zóó gaf dr de Bondt het door.

De vóór dezen zin aangehaalde laatste plaats uit Calvin is: C.R. 7, 741.

Maar daar staat niets anders dan dit: de dominees van Zurich en Calvin van Genève legden de verklaring af, dat ze het o.a. hierover eens waren: dat men niet de genade op zó'n manier mocht vastkoppelen aan de handeling der sacramenten, dat een poosje ná die handeling de vrucht der sacramenten moest waargenomen kunnen worden. Men moest vooral niet denken, dat het zichtbare teeken, zoodra het maar voor den dag gehaald wordt, op hetzelfde moment de genade zou meebrengen. Wie in hun eerste kindsheid gedoopt zijn, die wederbaart God in hun kinderlijken leeftijd, of bij het begin van den jongelingsleeftijd, of soms zelfs in den ouderdom. Het nut van den doop staat dus open gedurende heel het menschenleven. En waarom? Omdat de BELOFTE, die daarin begrepen is, aldoor van kracht blijft. En soms kan 't gebeuren, dat een avondmaalsviering, die op het oogenblik zelf van die viering vanwege ons niet-erbij-zijn-met-onze-gedachten of vanwege onze traagheid ons van weinig nut is, toch later haar vrucht brengt.

Tot zoover Calvin.

Hier staat dus duidelijk, dat de wedergeboorte bij kinderen kan geschieden vroeg, laat, of heel erg laat. Dat wil nog niet zeggen, dat ze buiten den Geest staan op ons standpunt, want wij bedenken dat „Geest” óók en eerst betekent: kerk, ambt, onderwij, catechisatie, opneeming in de gemeenschap. Maar het wil wel zeggen, dat wat dr de B. zoo graag bewijzen wil en maar niet vinden kan, ook al weer hier niet staat.

K. S.

„Exousia-exousia

De vrouw moet een „macht” op het hoofd hebben, 1 Cor. 11:7. Heel wat mannenhoofden hebben over dat praescript voor het vrouwenhoofd zich ongeveer gebogen. Er staat in 't grieksch: „Exousia”, bevoegdheid, macht. Men begreep het niet goed. Gevolg: folianten vol. Later kwam iemand (Kittel) opmerken, dat het grieksch woord „exousia” vertaling kan zijn van een arameesch